

Jöjjetek, testvérek, közeleg az este

Az egész Európát feldúló harmincéves háború különösen a Német-római Birodalom területén okozott óriási, a népességet sújtó veszteségeket. Ám nem csak gazdasági és társadalmi problémákat hagyott maga után ez a harminc év, hanem szétzilált, megcsappant lélekszámú gyülekezeteket is. Nem csoda, hogy éppen ebben a kilátástalannak tűnő időszakban kezdett kibontakozni az a kegyességi mozgalom, mely a reményvesztett lelkekben újra hitet tudott ébreszteni: a pietizmus.

Heti énekünk, a *Jöjjetek, testvérek, közeleg az este* (EÉ 444) szerzője, *Gerhard Tersteegen* (1697–1769) a német református pietizmus egyik legismertebb és legjelentősebb képviselője. Száztizenegy énekszövege mellett jelentős teológiai írásokat is hátrahagyott. Tersteegen – akit kortársai gúnyosan csak tanulatlan szalagszövőként emlegettek –, bár nem tanult soha teológiát, önképzéssel és olvasással mégis átfogó teológiai műveltségre tett szert.

Megtérésének alkalmát is ismerjük: amikor 1724 nagycsütörtökén a Megváltó Gecsemáné-kertben átélt küzdelmeit tanulmányozta, az ige úgy megérintette őt, hogy egy Jézushoz címzett írásban felajánlotta magát és egész életét Megváltójának, s a levelet saját vérével írta alá.

Gyülekezeti énekeit, köztük a *Jöjjetek, testvérek* kezdetűt is *Lelki virágoskert* című gyűjteményében publikálta 1729-ben. Szövegeiben gyakran szól Isten mindenütt érezhető jelenlétéről – erre példa az *Itt az Isten köztünk* kezdetű éneke is – vagy a szolgálatkész testvéri szeretetről, melyet legszebben heti énekünk ötödik versszakában fogalmaz meg: „Egyikünk ha roskad, / Emelje a másik...”

A protestáns énekeskönyvek sorában különleges helyet foglal el az a forrás, amelyben heti énekünk dallamát először megtaláljuk: a *Cseh Testvérek Michael Weiße* lelkész által összeállított és 1531-ben kinyomtatott gyűjteménye ugyan is a legkorábbi, anyanyelven írott kottás énekeskönyv a reformáció történetében. Így tehát ez a testvérközösség, mely e tekintetben Wittenberget is megelőzte, méltán nevezhető a reformáció fontos, keleti bástyájának.

Weiße Den Vater dort oben kezdetű, hálaadó szöveggel látta el és étkezés utáni közös imádságnak szánta a dallamot, melyben az európai és a magyar népzene is jellemző *kiskvintváltó szerkezet* nyomait fedezhetjük fel: magas járású kezdősorai után a negyedik sor mintegy kvintválaszként érkezik az alaphangra. Lendületes dallamvezetése révén, mely a meglehetősen nagy hangterjedelmet is magával ragadó erővel és természetességgel járja be, méltán tartozik gyülekezeteink legkedveltebb énekei közé.

FEKETE ANIKÓ